

Yhteiskunnallinen Tiede Ja Sivistys

Kirj. TYÖVAEN-OPISTON OPPILAS

YHTEISKUNNALLISET tieteet ovat mielenkiintoisimpia niistä oppiaineista joita opetetaan työläisten oppiloukilla ja opistoissa. Taloustiede, yhteiskuntaoppi, antropologia eli ihmisoppi, yhteiskuntahistoria ja yhteiskunnallinen psykologia esimerkiksi esiintyvät tärkeinä aineina erinäisten työväen opistojen luku-järjestyksissä tässä maassa sekä kauttaaltaan europalaisen työväestön opetusliikkeessä. Luokkatietoisina työläisinä meidän täytyy koettaa tavalla taikka toisella päästä ymmärtämään miten tämä koneaikakauden sivistys, jonka alaisina me elämme ja työskentelemme, toimii.

Yhteiskunnalliset tieteet eroavat suurimmaksi osaksi sellaisista oppiaineista kuin fysiikka ja kemia, siinä suhteessa että ne käsittelevät suuressa määrin ihmisellisen toiminnan tuloksia ja saavutuksia. Ihminen tutkii itseään omien toimintojensa kautta. Hän tutkii taloustiedettä, koska hän havaitsee että siihen sisältyy monia seikkoja, joilla on yhteyttä hänen ja työläistovereittensa mieliä kiinnostavan tuotannon ja rikkauten jakautumisen kanssa. Hänen opiskelussaan osoittamansa mielenkiinto aiheutuu halusta parantaa omia sekä kanssatyöläistensä olosuhteita; tai voi se olla saanut alkunsa jostakin intellektuaalisesta uteliaisuudesta joka hänessä on herännyt. Hän on saattanut kuulla taloustieteellistä luentoa tai keskustelua, tai hän on voinut lukea jonkun tätä ainetta käsittelevän lehtisen tai kirjan. Mutta millä tavalla hyvänsä hän onkin alkuun lähtenyt, taloustieteen tutkiminen auttaa häntä ymmärtämään sitä toispuoleista yhteiskunnallista järjestelmää jonka alaisena hän elää.

Kun vertaamme fysiikan tutkimista taloustieteen tutkimiseen niin meille käy heti selväksi että fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen on esineellisempää eli ulkokohtaisempaa, käyttääksemme sellaista sanontaa, kuin on yhteiskunnallisten ilmiöiden

tutkiminen. Fyysikolla on senttimetri-, gramma- ja sekunti-unittien järjestelmä joiden valossa hän voi tutkittaviaan ilmiöitä käsitellä. Siten kykenee hän liikkumaan verrattain suurella vapaudella vastassaan olevan syiden ja seurausten verkon läpi. Taloustieteen tutkijan sitävastoin täytyy käsitellä sarjoja sellaisia ilmiöitä jotka ovat kauttaaltaan ihmisellisen ajatuksen ja toiminnan tuloksien läpituksia. Hän käsittelee sitä miten ihmisolentojen toiminnat vaikuttavat inhimilliseen käyttäytymiseen. Hän voi joutua käsittelemään sitä miten ihmisryhmien toiminta vaikuttaa niihin itseensä.

Syy tähän yhteiskunnallisten tieteiden monimutkaisuuteen löytyy ihmisen omasta olemuksesta. Luonnontiede myöntää että ihmisolento, elävänä organismina, on osa siitä suuresta elävien olentojen sarjasta joka on kehittynyt jostakin yksinkertaisesta alkuperäisestä elämän muodosta. Kautta pitkien geologisten aikakausien on tämä elävä organismi täydellistytännyt — tai oikeammin sovelluttanut — kykyään käsitellä elämän kysymyksiä. Tämän kehityksellisen prosessin kestäessä kukin organismi, korkeampi tai alhaisempi, on saanut haltuunsa vissin luonnonomaisen mekanismin, käyttääkseen sitä sellaisissa elämälle välttämättömissä toiminnoissa kuin ravinnon hankinnassa, itsensä suojelemisessa ja sukunsa jatkamisessa. Yleisesti niillä on vissi määrä kykyä oppimiseen havaintojen ja kokemusten kautta ja kunkin käyttäytymisen elämänsä aikana on näiden kahden tekijän keskinäisen toiminnan tulosta.

Ihmisessä ilmenevät nämä kaksi käyttäytymistyyppiä, luonnonomainen sekä havaintojen ja kokemusten kautta saavutettu. Hänellä on vissejä luonnonomaisia taipumuksia ja hänellä on kyky oppia havainnoista ja kokemuksista. Siten hän seisoo korkeammalla älyllisyytensä puolesta; hän

kykenee oppimaan enemmän kuin mikään muu eläin.

Tiede sanoo meille että voidaksemme ymmärtää ihmisolentojen toimintain todellista merkitystä, täytyy meidän asettaa jonkunlainen harkintaperusta, joka tekee mahdolliseksi erottaa toisistaan luonnonomainen ja saavutettu ihmisellisessä käyttäytymisessä. Käyttäytymisen perusmita on tarpeellinen ihmisyyhteiskuntaa tutkittaessa samoin kuin vissit perusmitat ovat välttämättömät fysikaalisten tieteiden aloilla. Yhteiskunnallisen tieteen perustana on tieto siitä mitä ihmisluonne todella on; minkä suhteellisen määrän luonnonomaista käyttäytymistä, saavutettuun verrattuna, voimme edellyttää täysikasvuisesa ihmisolennossa alkuperäisenä elämisen keinona.

Jos tutkimme ihmisyyhteiskuntaa jossaakin vississä paikassa ja jonakin vissinä aikana, tulemme havaitsemaan että siinä esiintyy kahdenlaatuista käyttäytymistä. Yksi laatu on lähtöisin suoranaisesti luonnonomaisista taipumuksista; toista laatua ilmenee vain vissien ihmisyyhteiskunnallisten rajoitusten sisällä. Se ei siis ole suoranaista tulosta luonnonomaisista taipumuksista, sillä siinä tapauksessa sitä osoittaisivat samassa määrässä kaikki ihmisyyhteiskunnat.

Ajatelkaamme esimerkiksi kysymystä niinkutsutusta "anastusvaistosta." Onko rikkauten haltuunsa anastaminen, yli välittömästi tarvittavan määrän, suoranainen tulos ihmisen luonnonomaisesta käyttäytymisestä, vai onko se elinkeinoista ja -välineistä aiheutunut — kapitalismin kehityksen tuloksena opittu tottumus? Tämä esimerkki osoittaa meille että yhteiskunnalliset tieteet tarvitsevat "kontrollikokeiluja" juuri samoin kuin biologiset tieteet yleisesti.

Ihmisopin tai yhteiskuntaopin tutkiminen tarjoaa tutkijalle sarjan kontrollikokeiluja. Hän voi siten saavuttaa tarkoituksellisen näkökannan. Hän voi tutkia mitä erilaatuisimpia ihmisyyhteiskunnan muotoja ja saada selville minkälaiset käsitteet niissä vallitsevat rikkautesta ja minkälaiset niiden talousjärjestelmät ovat. Hän voi

toimeenpanna lukuisan määrän tämänlaatuista kokeiluja ja siten vähitellen saada kokoon varmat tiedot ihmisyyhteiskunnan toimintoja johtavista syistä.

Koska ihmisellinen käyttäytyminen on osittain luonnonomaista ja osittain saavutettua, on ilmeistä että ensimmäisenä ratkaistavana kysymyksenä on luonnonomaisen tekijän luonteen määrittelemine. Se tarkoittaa sitä että meidän on eristettävä ihminen sivistyksestä; syrjäytettävä saavutetut yhteiskunnalliset laitokset ja sitten katsottava mitä tapahtuu. Ei kuitenkaan ole käytettävä sitä porvarillisten taloustieteilijäin käyttämää epäjärjellistä esimerkkiä, että eristetään joukko ihmisiä autiolle korallisaarelle ja sitten koetetaan kuvitella minkälaisen talousjärjestelmän he rakentavat. Päinvastoin meidän täytyy tutkia vallitsevia tosiasioita. Meidän on etsittävä kaikkein alkuperäisin tunnettu ihmisyyhteiskunta ja saatava selville miten siellä käyttäydytään.

Yhteiskunnallinen tiede osoittaa meille että ihmiset, jotka eivät ole vielä tietäneet miten kontrolloida ravinto varastoaan maanviljelyksen tai eläinhoidon kautta, voidaan käsittää olevan todella alhaisella kulttuuriasteella. Voitaisiin ajatella että kaikki maailman ihmiset ovat nyt jo oppineet tuottamaan ravintoaineensa; kuitenkin, vastoin tätä laajasti levinnyttä käsitetä, löytyy vielä ihmisheimoja jotka ovat sellaisessa tietämättömyyden tilassa. Niitä löytyy Afrikassa, eteläisessä Intiassa, Ceylonissa, Malajin niemimaalla, Indonesiassa, Uudessa Guineassa ja Etelä-Amerikassa. Ne asuvat monenlaisissa ilmanaloissa ja ovat erilaisia fyysillisiä tyyppejä. Sellaisia ovat esimerkiksi keski-Afrikan ja kaakkoisen Aasian negritot, eskimot ja muut.

Jotkut näistä heimoista, kuten esimerkiksi Ceylonin vedda-kansa, tiedetään taantuneen korkeammalta kulttuuritasolta. Toiset taas, kuten Alaskan eskimot, ovat olleet kosketuksessa korkeammalla sivistysasteella olevien ihmisten kanssa. Siten he ovat poikenneet alkuperäisestä kulttuurimuodostaan. Jättäen syrjään nämä mainitut häiritsevät vaikutukset, todis-

teet ovat yhteen sopivia osoittaessaan näillä heimoilla olevan mahdollisimman yksinkertaisen yhteiskunnallisen järjestyneisyyden. Ne elävät sukulaisjoukkueissa, niillä ei ole heimojärjestöä ja kukin ryhmä on toisista riippumaton. Niillä ei ole päälliköitä eikä yhteiskunnallisia luokkia. Aikaisemmin ne eivät ole rakentaneet suojia eivätkä käyttäneet vaatteita. Niillä ei ollut kyläkuntajärjestöjä. Mitään omaisuuden kasaantumista ei niiden keskuudessa ilmennyt; kullakin miehellä ja naisella olivat omat henkilökohtaiset välineensä eikä kukaan koonnut mitään enemmän kuin mitä tarvittiin lähimpien tarpeiden tyydyttämiseksi; ei edes ruokaa.

Näiden ihmisten käyttäytyminen oli vastaavasti yksinkertaista. Perhekunnat elivät sovinnollisesti. Lapsia harvoin rangaistiin ja vanhuksista pidettiin huolta. Väkivalta oli harvinaista. Sodankäynti eri ryhmien välillä oli melkein tuntematonta. Ihmiset olivat toisiaan kohtaan vilpittömiä ja rehellisiä.

Löytyvät siis kaikki syyt uskoa että tämänlainen yksinkertainen, idyllinen käyttäytymisen muoto on yhteistä koko ihmis-kunnalle. Ihminen pyrkii elämään sovinnollisesti kanssaihmistensä kanssa; hänellä ei ole luonnonomaista taipumusta kateuteen, vihaan, ilkeämielisyyteen ja muuhun sellaiseen. Jos ihminen on joutunut harhaan, täytyvät siihen löytyä syyt hänen alkuperäisten luonteenominaisuuksiensa ulkopuolelta. Jos meille varustetaan oikeat olosuhteet niin me kaikki olemme luonteeltamme kunnollisia ihmisiä. Jos me valhettelemme, petämme, varastamme ja mur-

haamme, niin emme me tunnusta sellaista ihmisen normaaliseksi käyttäytymiseksi.

Sivistyksen kehityskulussa ihminen on hankkinut itselleen usia yhteiskunnallisen käyttäytymisen muotoja. Hän on kehittänyt talousjärjestelmiä; hän on perustanut valtion ja hallituksen; hän on kehittänyt hallitsevia ryhmiä ja luokkia; hän on oppinut lukemattoman määrän taitoja ja ammatteja. Lyhyesti sanoen: ihminen on sivistänyt itsensä.

Jos me omaksumme todisteet ruokaa koavista ihmisheimoista oleellisesti oikeiksi, voimme me ottaa niiden heimojen käyttäytymisen perusmitaksi. Jokainen lisäksi tullut yhteiskunnallinen laitos on silloin käsitettävä jonkun yhteiskunnallisen syyn aiheuttamaksi. Mitkään näistä myöhäisemmistä yhteiskunnallisista laitoksista eivät ole yleismaailmallisia; ne ovat erikoisia luonteeltaan ja sen vuoksi on kullakin täytynyt olla oma erikoinen syynsä.

Tämä asettaa meidän haltuumme rajatoman sarjan "kontrolleita." Me voimme tutkia kaikenlaisia laitoksia itsessään sisältäviä yhteiskuntia ja voimme tutkia sellaisia joilla ei niitä ollenkaan ole. Me voimme myöskin toivoa saavuttavamme vississä määrin järkiperaistä yhteiskunnallista kontrollia sivistyksen kehityssuunnan yli. Voimme toivoa tarpeelliseksi käynnystä yhteiskunnallista uudelleenrakentamista sellaisten epäharmoonisten yhteiskunnallisten tekijäin poistamiseksi kuin työn riisto, luokkien välinen kamppailu, sodat, rikollisuus, prostitutsioni, köyhyys, kurjuus ja rappeutuminen, jotka kiusaavat sivistysaikakauden ihmistä.

Anteeksi!

Kirj. LUUKASA

Seisahtukaa, arki-ihmiset!
Te silkillä verhotut raadot.
Muumionne mataa Kirkkomaalle päin,
kuni elävät hautausaatot.
Te ootteko valekuolleita,
kun kannatte omaa ruumisarkkua?
Ajatelkaa kuinka hullua
on katsella elävää kuollutta,
joka juoksee henkensä edestä!

Anteeksi! että ajattelemaan
pyysin kuolleita muumioita.
Ajattelu heidän pääkopassaan
Sehän synnyttäisi — kapinoita.
Ja sitähan niin jo varotaan,
ett' elävänä kuollutta matkitaan.
Siks' eletään uskon tunkassa
aivan "toinen jalka jo haudassa,"
mistä ruumiit luuraa ja kurkistelee.